

ZBOROVANJA**Geografski simpozij v belgijskem Liègu**

Liège, Belgija, 17.–22. 7. 2016

Simpozij v belgijskem Liègu (17.–22. julij 2016) je potekal pod geslom Iskanje ravnovesja med kulturno dediščino in inovacijami. Gostili sta ga Komisija za vzdržnost podeželskih sistemov, ki deluje pri Mednarodni geografski zvezi, in Univerza v Liègu. Dogodek je poleg poletne pripeke zaznamovalo tudi sproščeno vzdušje med udeleženci iz šestih kontinentov in številne zanimive predstavitve novih znanstvenih spoznanj s področja geografije podeželja. Strokovnim razpravam so sledili neformalni pogovori o možnostih bodočega sodelovanja med znanstvenimi institucijami. Simpozija sem se udeležil tudi podpisni z Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU in predstavil izsledke raziskave o raznolikosti lastništva majhnih gozdnih posesti v Sloveniji.

Zadnji trije dnevi srečanja so bili namenjeni terenskemu delu. Udeleženci smo se seznanili z diverzificiranim kmetijskim sistemom Valonije in visoko specializacijo v proizvodnjo mleka. Med potjo do Ghenta smo spoznavali učinke suburbanizacije in se navduševali nad preobrazbo nekdanje industrijske pokrajine. Valonija si močno prizadeva, da bi se v njihovo podeželje vrnil gozd, ki je bil v preteklosti skoraj v celoti izkrčen. Udeleženci smo se zato popeljali v eno najbolj odročnih predelov Valonije, Vielsalm, kjer smo se seznanili s sodobnim načinom večnamenskega gospodarjenjem z gozdom in z življenjem tamkajšnjih domačinov. Globalizacija je na valonskem podeželju za seboj pustila veliko socialnih, ekonomskih in prostorskih posledic, ki pa se bistveno ne razlikujejo od sorodnih območij v razvitih državah. Kot smo se naučili udeleženci simpozija, novi in zapleteni odnosi zahtevajo transdisciplinarni pristop vseh deležnikov na podeželju. Naloga raziskovalcev, ki preučujejo podeželje je, da z njimi sodelujejo in da na tak način svoja spoznanja prenašajo tudi v prakso.

Peter Kumer

PETER KUMER

Slika 1: Simpozij so odprli (od leve proti desni) Serge Schmitz iz Univerze v Liègu, Ana Firmino iz Univerzidade NOVA v Lizboni, Doo-Chul Kim iz Univerze Okayama in Roland Billen iz Univerze v Liègu.

PETER KUMER

Slika 2: Liège leži ob plovni reki Maas/Meuse in velja za gospodarsko in kulturno središče belgijske Valonije.

PETER KUMER

Slika 3: Valonija je kmetijsko usmerjena regija, ki po gospodarskem razvoju zaostaja za ostalimi regijami v Belgiji.

33. mednarodni geografski kongres

Peking, Kitajska, 21.–25. 8. 2016

Ob koncu letošnjega avgusta je v Pekingu potekal že 33. kongres Mednarodne geografske zveze, ki ga je organiziralo Geografsko društvo Kitajske in Inštitut za geografske znanosti in raziskovanje naravnih virov Kitajske akademije znanosti. Tokratni kongres je imel rekordnih 4299 udeležencev. V okoli 500 sekcijah je bilo predstavljenih 2600 prispevkov, poleg tega pa smo si lahko ogledali še 1200 posterjev. Vendarle pa je treba povedati, da je več kot polovica udeležencev prišla iz države gostiteljice, zato so razumljivo predavanja Kitajcev prevladovala in dajala temeljni pečat kongresu.

Že bežen pogled na program kongresa je pokazal, da so vsebinsko močno prevladovala predavanja s področja družbene geografije. Ob tem se poraja vprašanje, ali fizična geografija dejansko predstavlja vse manjši delež geografskih raziskav ali pa fizični geografi predstavljajo rezultate svoje raziskovalnega dela na drugih konferencah, kot so na primer kongresi Mednarodne geomorfološke zveze. Slednje zagotovo drži.

Delo Mednarodne geografske zveze vsebinsko poteka v okviru 41 komisij, ki usklajujejo delo sekcij na kongresih in konferencah. Kljub številnim komisijam nekatera geografska področja v njihovo delo niso vključena, zato se kongresov nekateri geografi ne udeležujejo. Po drugi strani pa v sekcijah nekaterih komisij stalno srečujemo iste obraze in pogrešamo prišlekov z novimi, svežimi idejami. Mednarodna geografska zveza bi bila zato potrebna prenove in več svežega vetra, tudi novih pristopov pri organizaciji kongresov in konferenc. Podpisani se kongresov Mednarodne geografske zveze udeležujem že 20 let in v tem času pri organizaciji ni prišlo do kakih bistvenih sprememb. Poleg predavanj v številnih vzporednih sekcijah je bilo tudi devet plenarnih predavanj. Ta predavanja so se osredotočila na globalne izzive prihodnosti in trajnostnega razvoja, tudi med njimi pa je imelo le predavanje o vplivu podnebnih sprememb naravnogeografski značaj. Po novem eno izmed plenarnih predavanj pripravijo

MATEJ GABROVEC

Slika 1: Kongres je potekal v kongresnem središču, ki je bil zgrajen za potrebe olimpijskih iger leta 2008.

predstavniki komisije, ki je bila na predhodni konferenci izbrana kot najboljša, tokrat je ta čast doletela komisijo za politično geografijo.

Slovinci smo bili na kongresu zastopani s štirimi udeleženci. Milan Bufon in Miha Koderman sta imela prispevek v sekciji komisije o Sredozemlju, Aleš Smrekar je predaval v okviru komisije o geoparkih, podpisani pa sem imel prispevka v okviru komisij za proučevanje sprememb rabe in pokrovnosti zemljišč ter geografije prometa.

Vsake štiri leta se v času kongresov sestane tudi skupščina Mednarodne geografske zveze. Na letošnji skupščini je bil za novega predsednika izvoljen Japonec Yukio Himiyama. Za podpredsednika je kandidiral Anton Gosar, a žal ni dobil dovolj glasov. Potrjeni so bili tudi novi predsedniki komisij. Stanko Pelc je uspešno zaključil svoj predsedniški mandat pri komisiji za proučevanje marginalizacije, globalizacije ter regionalnih in lokalnih odzivov, podpisani pa je bil imenovan za predsednika komisije za proučevanje sprememb rabe in pokrovnosti zemljišč. Slovenci smo aktivni tudi v drugih komisijah, v nekaterih smo tudi člani upravnih odborov. Skupščina je izbrala lokacijo kongresa leta 2024. Za organizacijo so se potegovali štirje kandidati, med njimi so bili najbolj prepričljivi Irci, ki bodo organizirali kongres v Dublinu. Lokacije predhodnih kongresov in konferenc so bile izbrane že prej: leta 2018 bo regionalna konferenca v Québecu, leta 2020 bo kongres v Carigradu, leta 2022 pa bo ob stoletnici Mednarodne geografske zveze izredni kongres v Parizu.

Pred kongresom je potekala 13. mednarodna geografska olimpijada, na kateri so sodelovali tudi štirje slovenski srednjeolci, ki so bili zelo uspešni, saj so osvojili dve srebrni in dve bronasti medalji.

V času kongresa so bile organizirane enodnevne ekskurzije po Pekingu in okolici, po njem pa večdnevne po različnih kitajskih pokrajinah. Na ekskurzijah so bile prikazane geografsko zanimive vsebine (slika 2), žal pa nas niso vodili geografi, organizatorji so vodstvo prepustili profesionalnim turističnim vodičem, zato žal nismo imeli poglobljenih strokovnih razlag.

MATEJ GABROVEC

Slika 2: V narodnem parku na meji med provinco Gansu in avtonomno pokrajino Xinjiang smo si ogledali jardange, ki jih je izoblikovala vetrna erozija.

Več informacij o kongresu je na voljo v 20. številki e-novic Mednarodne geografske zveze, ki izhaja četrtletno in so na voljo na spletnih straneh Mednarodne geografske zveze: <http://igu-online.org/igu-e-newsletters/>.

Matej Gabrovec

Letna konferenca Kraljevega geografskega društva

London, Združeno kraljestvo, 30. 8.–2. 9. 2016

Britansko Kraljevo geografsko društvo (*Royal Geographical Society*) z londonske univerze *Imperial College* je v sodelovanju z Inštitutom britanskih geografov (*Institute of British Geographers*) tudi v letošnjem letu organiziralo tradicionalno letno geografsko konferenco. Štiridnevne konference v Londonu se je udeležilo okoli 2000 geografov s celega sveta. Letošnja tema konference »*nexus thinking*« je izpostavila izjemno pomembnost celovitega obravnavanja kompleksnih, interdisciplinarnih izzivov, ki presegajo sektorske in politične okvire.

Prvi dan je bil predvsem namenjen doktorskim študentom. Po uvodnih besedah organizatorjev konference je sledil pogovor s tremi mladimi doktorji, ki so delili svojo izkušnjo doktorskega študija in iskanja zaposlitve po doktoratu. Sledile so delavnice, na katerih smo udeleženci razmišljali o izzivih, s katerimi se doktorski študenti najpogosteje srečujemo – objavljanje znanstvenih člankov, zaposlitev, usklajevanje raziskovalnih in obraziskovalnih dejavnosti in podobno.

V naslednjih treh dneh so se zvrstila številna zanimiva predavanja z izjemno širokega nabora področij geografije, s poudarkom na celovitem geografskem razmišljanju in povezovanju različnih znanstvenih disciplin. Izjemno raznolika predavanja so med drugim posegala na področja prometne geografije, geografije podeželja, urbane geografije, ekonomske geografije, geografskih informacijskih sistemov, historične geografije, participativnega planiranja, varstva okolja, podnebnih sprememb in številnih drugih. Na konferenci sem podpisana predstavila prispevek s področja konfliktov pri umeščanju prometnic v prostor na primeru Bleda in Škofljice.

Konferenca je uspešno združevala prijetno s koristnim. Kljub množici zanimivih predavanj smo imeli udeleženci med odmori dovolj priložnosti za prijetno druženje in izmenjavo izkušenj.

Več informacij o letošnji konferenci je dostopnih na spletnem naslovu: <http://www.rgs.org>, kjer sta že razpisana tudi termin in tema konference za prihodnje leto.

Maruša Goluža

Mednarodna konferenca Karpatsko-balkansko-dinarske geomorfološke komisije

Postojna, 13.–17. 9. 2016

Karpatsko-balkansko-dinarska geomorfološka komisija (*Carpatho-Balkan-Dinaric Geomorphological Commission* – CBDGC) je bila ustanovljena leta 1963, takrat pod imenom Karpatsko-balkanska geomorfološka komisija, kot nevladno, mednarodno, znanstveno, nepolitično in neprofitno združenje geomorfologov, ki raziskujejo v Srednji, Vzhodni in Jugovzhodni Evropi. Od ustanovitve, pa do političnih sprememb konec osemdesetih let preteklega stoletja, je združevala predvsem geomorfologe iz držav nekdanjega vzhodnega bloka.

Od leta 1963 se je zvrstilo dvanajst osrednjih konferenc združenja (Krakov-Bratislava leta 1963, Sofija leta 1966, Bukarešta leta 1970, Budimpešta leta 1975, Prešov leta 1982, Debrecen leta 1987, Băile Herculane-Orșova leta 1988, Bratislava leta 2003 (glej poročilo v Geografskem vestniku 75-2), Pécs leta 2007 (glej poročilo v Geografskem vestniku 79-2), Ostravice leta 2011 (glej poročilo v reviji Dela 36), Stará Lesná leta 2013 (glej poročilo v Geografskem vestniku 85-1)). Zadnje, dvanajsto srečanje je potekalo letos v Postojni (slika 1).

Karpatsko-balkanska-dinarska geomorfološka komisija ima svojo revijo *Studio Geomorphologico Carpatho-Balcanico* (<https://www.igipz.pan.pl/studia-geomorphologica-carpatho-balcanica-zbg.html>), ki jo od leta 1967 izdaja Poljska akademija znanosti. Revija bo letos izdala že svoj petdeseti letnik.

FRANJO DROLE

Slika 1: Konferenca je potekala v prostorih Inštituta za raziskovanje krasa ZRC SAZU.

MATIJA ZORN

Slika 2: Na Cerkniskem polju smo občudovali ponore.

MATIJA ZORN

Slika 3: Velika ledena jama v Paradani.

MATIJA ZORN

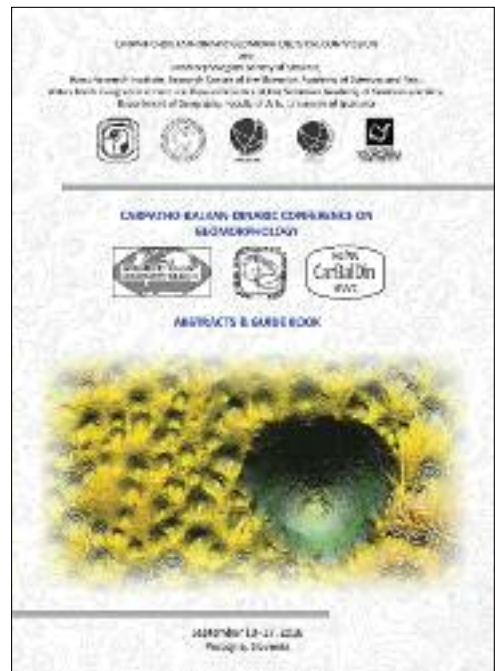

Slika 4: Uroš Stepišnik (od leve), Andrej Mihevc in Matej Blatnik pri razlagi kroženja zraka v kraškem masivu Trnovskega gozda.

Letošnje srečanje je organiziralo Geomorfološko društvo Slovenije (<http://www.geomorfolosko-drustvo.si/>), v sodelovanju z Inštitutom za raziskovanje krasa ZRC SAZU, Geografskim inštitutom Antona Melika ZRC SAZU in Oddelkom za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Vodja organizacijskega odbora je bil Karel Natek (Oddelk za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani). Prvič je konferenca združenja potekala na območju Dinarskega gorstva, ki je v nasprotju z ostalima območjema, ki sta v imenu komisije, močno zakraselo. Zato je bil tudi glavni namen konference predstaviti »klasični« dinarski kras.

Konferenca je trajala pet dni in je obsegala štiri vabljen predavanja, 21 predstavitev referatov udeležencev, razstavljenih pa je bilo tudi blizu dvajset posterjev. Organizirani sta bili dve popoldanski in dve celodnevni ekskurziji, udeleženci pa so si lahko brezplačno ogledali tudi Postojnsko jamo. Udeležencev konference je bilo 45 in so prišli iz enajstih držav. Največ je bilo Madžarov in to predstavnikov mlajše generacije. Nad udeležbo smo bili organizatorji razočarani, saj je bilo udeležencev precej manj kot na preteklih srečanjih; manjkala je tudi večina vodstva komisije (s predsednikom). Razočaranje je bilo toliko večje, ker je združenja samo želelo imeti konferenco v »novem« okolju.

Kot rečeno, je bila konferenca usmerjena v dinarski kras. Temu primerno so bila izbrana tudi vabljen predavanja in ekskurzije. Konferenco je z vabljenim predavanjem odprl Andrej Mihevc (Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU), ki je predaval o kraški geomorfologiji. Isti dan mu je sledila Nadja Zupan Hajna (Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU) z vabljenim predavanjem o jamskih sedimentih in geomorfološki evoluciji kraških območij v Sloveniji. O poledenitvi Dinarskega gorstva in posledično nastanku ledeniško-kraških oblik je v vabljenem predavanju tretji dan spregovoril Uroš Stepišnik (Oddelk za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani), ki je kasneje na primeru Dinarskega gorstva predstavil še proglacialne kraške sisteme. V želji, da udeleženci ne bi dobili napačnega vtisa, to je, da poznamo v Slovenji le kraško geomorfologijo, sem podpisani (Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU) drugi dan predstavil nekatere geomorfne procese v nekraških pokrajinah.

Slika 5: Opisi ekskurzij ter povzetki predavanj in posterjev so objavljeni v knjigi povzetkov, ki smo jo uredili Petra Gostinčar, Mitja Prelovšek (oba Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU) in Matija Zorn.

Tudi ekskurzije so poskrbele, da so udeleženci spoznali kar največ slovenskega »klasičnega« krasa. Prva popoldanska ekskurzija je bila na programu drugi dan ter je imela namen predstaviti morfologijo in hidrologijo kraških polj. Vodil jo je Andrej Mihevc, vodila pa je na Cerkniško polje (slika 2), v Rakov Škocjan in na Planinsko polje. Druga popoldanska ekskurzija je bila na programu tretji dan in je vodila na visoko kraško planoto Trnovskega gozda. Vodili smo jo Andrej Mihevc, Uroš Stepišnik in podpisani. Ekskurzijo smo začeli s problematiko zemeljskih plazov v Vipavski dolini (zemeljski plaz Stogovce) ter nadaljevali v Smrekovi dragi in Veliki ledeni jami v Paradani (slika 3) s problematiko permafrosta in zračne cirkulacije v kraškem masivu Trnovskega gozda (slika 4). Zadnja dva dneva sta bila namenjena celodnevni ekskurzijam. Prvo na Kras in kontaktni kras Matarskega podolja je vodil Andrej Mihevc. Poleg ogleda Škocjanskih jam, udornic in slepih dolin, je dan zaznamovalo neurje, saj je na območju Škocjanskih jam v le dveh urah padlo prek 100 mm padavin; v Hrpeljah je bila poplavljen osnovna šola, v Kozini pa knjižnica, odkrilo je tudi več streh. Čeprav smo se vse dni trudili razložiti, da na krasu ni površinskih voda, so te obilne padavine, pa čeprav le za kratek čas, pokazale nasprotno. Zadnji dan je bila na sporedu ekskurzija v Julijske Alpe, ki sva jo vodila Uroš Stepišnik in podpisani. Dan smo posvetili problematiki vetrne erozije v Vipavski dolini, ostankom poledenitve v Zgornjem Posočju in pobočnim procesom v Alpah (skalnim podorom ob potresu leta 1998 in drobirskemu toku v Logu pod Mangartom), nismo pa se mogli izogniti stoletnici prve svetovne vojne ter spremembam rabe tal in potresom v Zgornjem Posočju v 20. stoletju.

Med tujimi udeleženci smo lahko poslušali prispevke iz Makedonije, Združenih držav Amerike, Poljske, Češke, Bosne in Hercegovine, Romunije in Madžarske, še nekaj držav pa je bilo zastopanih med posterji. Nekaj je bilo krasoslovnih prispevkov in prispevkov povezanih s pobočnimi procesi, prevladovala pa je fluvialna geomorfologija; manjkala ni niti antopogeomorfologija.

Opisi ekskurzij kot vsi povzetki predavanj in posterjev so objavljeni v knjigi povzetkov (ISBN 978-961-254-932-9; slika 5). Naslednja konferenca združenja bo predvidoma organizirana čez tri leta na Univerzi v Szegedu na Madžarskem.

Matija Zorn

13. bienalni simpozij Geografski informacijski sistemi v Sloveniji

Ljubljana, 27. 9. 2016

Geografski inštitut Antona Melika Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti je z Oddelkom za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, Zvezo geografov Slovenije in Zvezo geodetov Slovenije 27. septembra 2016 v Ljubljani 13. zapored organiziral bienalni simpozij Geografski informacijski sistemi v Sloveniji. Tokratni delavni naslov je bil *Digitalni podatki*. Namen simpozija je predvsem, da se srečajo raziskovalci, podjetniki, predavatelji, študenti in drugi strokovnjaki, ki pri svojem delu uporabljajo geografske informacijske sisteme, ter predstavijo nove metode, podatkovne zbirke in rezultate raziskav.

Zbrane so pred začetkom prve izmed dveh sekcij nagovorili pomočnica direktorja ZRC SAZU Jerneja Fridl, prodekan Filozofske fakultete Gregor Perko, predsednik Zveze geografov Slovenije Stanko Pelc ter predsednik Zveze geodetov Slovenije Blaž Mozetič.

Glavna letošnja tema so bili digitalni podatki, med njimi pa so bili najbolj izpostavljeni podatki laserskega skeniranja, ki so v zadnjem času na voljo za celotno Slovenijo in omogočajo natančne analize zgradb, reliefa, rastja in drugih pokrajinskih elementov.

V prvi sekciji, ki jo je vodila Mateja Breg Valjavec, so bila štiri predavanja. Miha Čekada in Petra Gostinčar sta predstavila uporabo podatkov laserskega skeniranja v jamarstvu, Benjamin Štular in Edisa Lozić sta predstavila njihovo uporabnost pri arheološki interpretaciji, Tomaž Šturm, Rok Pisek, Andrej Kobler, Jurij Beguš in Dragan Matijašič pa so predstavili, kako podatke laserskega skeniranja pri svojem delu uporabljajo na Zavodu za gozdove Slovenije. Zadnje predavanje v prvem delu je bilo namenjeno termičnemu snemanju Ljubljane s pomočjo satelitov, ki so ga pripravili Rok Cedilnik, Krištof Oštir in Žiga Kokalj.

MARKO ZAPLATIL

Slika: Mihaela Triglav Čekada predstavlja prispevek o uporabi laserskega skeniranja v geodeziji.

Drugo sekcijo je vodil Tomaž Šturm. Prvo predavanje je bilo zopet posvečeno podatkom laserskega skeniranja – Mihaela Triglav Čekada, Nika Mesner in Blaž Barborič so predstavili, kako lahko s temi podatki določamo stavbe v Sloveniji. Janez Nared, David Bole in Rok Ciglič so predstavili metodo določanja stičnih naselij za vrednotenje opremljenosti naselij s storitvami splošnega in splošnega gospodarskega pomena, Klemen Prah, Gregor Štrubelj, Bojan Rupnik, Tomaž Kramberger in Dejan Dragan pa so udeležencem pripravili predstavitev o uporabi geografskih informacijskih sistemov pri študiju in raziskovalnem delu v logistiki. Zadnje predavanje simpozija je bilo posvečeno dolgoročni hrambi podatkov, zato je Gregor Završnik predstavil način arhiviranja digitalnih prostorskih podatkov.

Predstavitve so bile izbrane med 23 prispevki, ki so objavljeni v monografiji Digitalni podatki, ki je 13. knjiga v zbirki GIS v Sloveniji (glej rubriko Književnost).

Na simpoziju se je zbralo prek 90 udeležencev, dogodek pa je potekal v Atriju ZRC na Novem trgu v Ljubljani, ki je mnoge navdušil s svojim ambientom. Udeleženci so po predstavitvah razvili pestre debate. Še posebej velja izpostaviti, da so se močno strinjali, da je pridobivanje in dostop do kakovostnih podatkov za območje celotne Slovenije izjemnega pomena, saj omogoča kakovostne analize na različnih področjih, ki prispevajo k razvoju države. Nesporen dokaz, kako lahko država podpre raziskave in razvoj, je lani zaključen projekt zajema podatkov o površju Slovenije z laserskim skeniranjem. Na letošnjem simpoziju smo predstavili, kako so tovrstne podatke uporabili na primer gozdarji, arheologi, geodeti in krasoslovci.

Naslednji simpozij bo organiziran v septembra leta 2018.

Rok Ciglič

38. zborovanje Zveze zgodovinskih društev Slovenije

Ravne na Koroškem, 28.–30. 9. 2016

Konec septembra je na Ravnah na Koroškem potekalo 38. zborovanje Zveze zgodovinskih društev Slovenije (ZZDS; <http://zzds.splet.arnes.si/>). ZZDS je zborovanje, ki je potekalo v Srednji šoli Ravne na Koroškem (letos praznuje 70 let delovanja) ter v Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika, organiziral v sodelovanju z Zgodovinskim društvom za Koroško. ZZDS svoja osrednja zborovanja organizira vsaki dve leti. Tema tokratnega srečanja je bila »zgodovina izobraževanja«. Ob tem so organizatorji zapisali: »Slovence kot narod sta oblikovala slovenski jezik in tiskana knjiga, nič manj pa izobraževanje in šola. Zgodovino izobraževanja, pa tudi vzgoje in šolstva skozi stoletja predstavljajo različni formalni in neformalni načini prenosa kulturnih vrednot in znanja na mlajšo generacijo pa tudi procese, ki jih danes označujemo kot vseživljensko učenje. Pri tem ne gre spregledati močnega prepletanja vzgoje v družini in vzgojnih vplivov družbe, lastnih želja posameznikov po znanju in pestrosti idejnih vplivov ter državne in cerkvene vloge pri tem ...«. Izbor teme po svoje ni presenečenje, saj je predsednik ZZDS Branko Šuštar, ki je bil tudi vodja programskega odbora, sodelavec Slovenskega šolskega muzeja.

Zborovanje sta odprli dve uvodni (plenarni) predavanji. O šoli in šolstvu kot osrednjih ustanovah slovenskega narodnega oblikovanja je spregovoril Peter Vodopivec (Inštitut za novejšo zgodovino), o zgodovini izobraževanja na Koroškem pa Karla Oder (Koroška osrednja knjižnica).

Zborovanje, ki je potekalo tri dni, je bilo zaradi velikega referatov (skupaj 81) organizirano v obliki vzporednih zasedanj, ki so bila oblikovana na podlagi šestih tematskih sklopov:

- pedagoška misel skozi čas (pedagoški klasiki in slovenski teoretiki vzgoje in izobraževanja),
- šola kot ustanova (šolski prostor, izobraževalna, kulturna in vzgojna dejavnost šol),

MATIJA ZORN

Slika 1: Leta 1994 so za kulturni spomenik razglasili najstarejše ohranjene objekte na lokaciji železarne na Ravnah na Koroškem. V nekaterih izmed teh prostorov je danes urejena muzejska zbirka, ki obsega različna proizvodna sredstva in proizvode železarne, predmete z različnih področij življenja železarjev, dokumente in fotografije, med drugim pa je predstavljen tudi Geopark Karavanke.

- pestre poti od šolanja k izobrazbi (neformalno izobraževanje, tehnično izobraževanje, šolanje za poklic, industrijski razvoj in izobraževanje ...),
- podoba učitelja/učiteljice/ravnatelja skozi zgodovino,
- učenec, dijak, študent (od vrta do univerze za tretje življenjsko obdobje) ter
- pogled na pouk zgodovine v šoli.

Zborovanje je bilo odprto tudi za udeležence iz tujine, katerim je bilo namenjeno eno izmed vzporednih zasedanj, v katerem so predstavitve potekale v angleškem jeziku. Manjkale niso niti okrogle mize na temo zgodovinskih učnih načrtov in učbenikov.

Zborovanje so popestrili nekateri spremljevalni dogodki: podelitev nagrad ZZDS za zgodovinopisje, občni zbor ZZDS, strokovna ekskurzija po Koroški, ogled razstave Štauharija Koroškega pokrajinskega muzeja (slika 1) ter ogled razstave v Koroški osrednji knjižnici.

Zborovanja sva se udeležila tudi podpisana sodelavca Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU ter predstavila prispevek z naslovom »Ideološke in vsebinske spremembe pri pouku družbe v osnovni šoli« (slika 2), Matija Zorn pa je skupaj s Petrom Mikšo (Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani) pripravil še prispevek »Slovenska planinska izobraževanja do 2. svetovne vojne in pomen za slovenstvo«.

Izbrani prispevki bodo objavljeni v posebni publikaciji, ki bo izšla do naslednjega zborovanja, vse predstavitve pa so bile tudi posnete in bodo z letom 2017 na voljo na zgodovinskem spletnem portalu *SISTORY* (<http://www.sistory.si>).

Matija Zorn, Matjaž Geršič

MATJAŽ GERŠIČ

Slika 2: Matija Zorn med predstavitvijo prispevka *Ideološke in vsebinske spremembe pri pouku družbe v osnovni šoli*.

Evropska konferenca Združenja za uporabo geografskih informacijskih sistemov pri varovanju okolja

Sofija, Bolgarija, 11.–12. 10. 2016

Bolgarski Inštitut za vesoljsko raziskovanje in tehnologijo Bolgarske akademije znanosti (<http://www.space.bas.bg/>) je v sodelovanju z Geografskim inštitutom Antona Melika ZRC SAZU ter bolgarsko in slovensko izpostavo Združenja za uporabo geografskih informacijskih sistemov pri varovanju okolja (*Society for conservation GIS*; SCGIS) organiziral tretjo evropsko konferenco združenja SCGIS. Slovenska izpostava SCGIS v Sloveniji deluje v okviru Komisije za uporabo geografskih informacijskih sistemov pri varovanju okolja Zveze geografov Slovenije. Pri organizaciji letošnjega dogodka sta sodelovala še *ESRI Bulgaria* in Bolgarsko geografsko društvo.

Letošnja konferenca je nosila podnaslov *Geoinformation technologies for natural and cultural heritage conservation* (Geoinformacijske tehnologije za ohranjanje naravne in kulturne dediščine) in je potekala v Sofiji, glavnem mestu Bolgarije. Na začetku prvega dne so se predstavile ustanove, ki so sodelovale pri organizaciji, nato pa so sledile sekcije s prispevki udeležencev. Drugi dan je bil v celoti posvečen predavanjem udeležencev. Dan po konferenci je bila organizirana še strokovna ekskurzija.

Glavna tema konference je bila posvečena uporabi geografskih informacijskih sistemov za področje varovanja naravne in kulturne dediščine. Zaradi tega so bili predstavljeni rezultati raziskav in projektov vsebinsko zelo raznoliki, vsem pa je bila skupna uporaba geoinformacijskih orodij in digitalnih podatkov. Tako so lahko udeleženci izmenjali izkušnje predvsem na metodološkem področju. Predstavitve v obliki predavanj je bilo približno dvajset, v obliki posterjev pa sedem.

ROK CIGLIČ

Slika 1: Uvodna predavanja so potekala v prostorih Bolgarske akademije znanosti.

ROK CIGLIČ

Slika 2: V neposredni bližini Bolgarske akademije znanosti je mogoča stolnica svetega Aleksandra Nevskega.

Prispevki so prišli iz devetih, predvsem vzhodnoevropskih, držav. Na konferenci so bili predstavljeni štiri prispevki iz Slovenije: *Historical reconstruction of the battle for Normandy* (Klara Čevka), *Combining GIS and eDNA to assess the groundwater habitat of black Proteus in Slovenia* (Magdalena Năpăruș-Aljančič, Špela Gorički, David Stanković, Matjaž Kuntner in Gregor Aljančič), *Seagrass mapping using GIS and remote sensing techniques* (avtorica: Mojca Poklar) ter *GIS analysis of landscape diversity in Slovenia* (Rok Ciglič in Drago Perko).

Informacije ter seznam predstavitev s povzetki so na voljo na spletni strani: <http://conf2016.scgisbg.org/conf2016/>. Konferenca je postregla s kakovostnimi prispevki in prijetnim druženjem raziskovalcev, ki pri svojem delu uporabljajo geografske informacijske sisteme.

Rok Ciglič

Mednarodna konferenca o zgodovini reke Drave

Koprivnica, Hrvaška, 18.–19. 11. 2016

Sredi novembra je v Koprivnici na Hrvaškem potekala mednarodna konferenca s področja okoljske zgodovine z naslovom *History of the river Drava – link between the regions* (Zgodovina reke Drave, povezovanje med regijami), ki sta jo organizirala *Povijesno društvo Koprivnica* (Zgodovinsko društvo iz Koprivnice) in *Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju* (Društvo za hrvaško ekonomsko in okoljsko zgodovino). Podobna konferenca na temo Drave je v Koprivnici potekala že pred štirimi leti (glej rubriko Zborovanja v Geografskem vestniku 84-2), obe pa je vodil Hrvoje Petrić (Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Zagrebu), ki je ob tej konferenci zapisal: »Z redko katero reko se je pri nas [na Hrvaškem, opomba avtorja] toliko ukvarjalo kot prav z reko Dravo in to še posebej v zadnjih desetletjih ..., kar je posledica naporov zgodovinarjev in geografov iz krajev ob Dravi ...«.

MATIJA ZORN

Slika 1: Nekdanje sotočje Drave (spredaj) in Mure. Ker obe reki neprestano spreminjata strugi, je danes sotočje nekaj sto metrov gorvodno. V ozadju, na levem bregu je Madžarska.

MATIJA ZORN

*Slika 2: Koprivnica je eno pomembnejših hrvaških industrijskih mest, saj imajo tu med drugim sedež obrati prehranske (Podravka, Carlsberg) in farmacevtke (Belupo) industrije. Industrijo »duši«
dejstvo, da mesto ni povezano s hrvaškim avtocestnim omrežjem, zato je na konferenci tekla razprava tudi o bodoči hitri cesti med Varaždinom in Osijekom, ki bi povezala severnoslavonska mesta.*

Organizatorji so se potrudili, da so na srečanje privabili udeležence iz Avstrije, Slovenije, Hrvaške in Madžarske, torej držav (razen Italije), skozi katere teče Drava. V dveh dneh se je zvrstilo 25 predstavitev, ki so potekale v hrvaškem, angleškem, ena pa tudi v slovenskem jeziku. Največ predavateljev je bilo zgodovinarjev in geografov, sodelovali so pa tudi biologi, etnologi in drugi. Organizirani sta bili tudi dve ekskurziji. V okviru prve smo obiskali Lengrad, naselje, ki je do okrog leta 1712 stalo na levem, medžimurskem bregu Drave. Drava kot nižinska reka stalno poplavlja in spreminja svoj tok. V začetku 18. stoletja je svoj tok prestavila severno od naselja, ki tako danes stoji na desnem, podravinskem bregu reke. Sledil je še ogled sotočja Drave in Mure (slika 1) ter železniškega mosta prek Drave pri Botovu, ki ga nameravajo spremeniti v muzej reke Drave. Druga ekskurzija je udeležence popeljala po Koprivnici (slika 2).

Predavanja so obravnavala zelo različne teme, a če poskusimo najti neko skupno nit, so to zagotovo poplave oziroma hidro-morfološke spremembe struge v panonskem delu toka Drave ter njena pretekla in sedanja gospodarska vloga. Glede poplav omenimo poročilo kronista iz začetka 19. stoletja, ki je zapisal: »Pustite vse in rešujte svoja življenja« (Zlata Živaković-Kerže, Hrvaški inštitut za zgodovino), ki kaže, da čeprav so ljudje v Panonski nižini vajeni poplav in so naselja ponavadi na višjih terasah, so bile pogoste tudi ekstremne poplave. Te danes preprečujejo hidroelektrarne. Po izgradnji HE Donja Dubrava na Hrvaškem, kolegi iz Madžarske (Gábor Andrási in Tímea Kiss, Univerza v Szegedu) ugotavljajo, da so vodostaji v povprečju za okrog dva metra nižji v primerjavi z vodostaji v začetku 20. stoletja, občutno manj pa je tudi poplavnih dni – nekdanj 39, danes 4. Po drugi strani zaradi delovanja hidroelektrarn opažajo dnevne spremembe v vodostaju tudi do 1,5 m, kar ima posledice za morfologijo struge in plovnost. Da pa hidroelektrarne lahko tudi povzročijo poplave, sem podpisani predstavil na primeru poplav novembra 2012 v Sloveniji, kjer je odprtje zapornic na avstrijskih dravskih hidroelektrarnah povisalo pretok za 730 m³/s (povprečen letni pretok je okrog 300 m³/s).

Pri nekdanji gospodarski vlogi ne moremo mimo splavarjev (Dragutin Feletar, Hrvaška akademija znanosti in umetnosti), ki so plavili les med Koroško in Vojvodino, danes pa je na prvem mestu energetska izraba. Dravske elektrarne v Avstriji, Sloveniji in na Hrvaškem proizvedejo skupaj več električne energije kot Nuklearna elektrarna Krško.

Omenimo še slovenske prispevke. Lučka Lorber (Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Mariboru) je predstavila Univerzo v Mariboru kot »žarišče znanja« v slovenskem Podravju, Andrej Hozjan (Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Mariboru) je predstavil začetke zgodovinskih raziskav na območju med Dravogradom in Mariborom, Matjaž Grahovnik (Zgodovinski inštitut Milka Kosa ZRC SAZU) pa pisne vire za desni breg Drave med Mariborom in Ptujem v 17. in 18. stoletju. Podpisani sem skupaj z Matejo Ferk (oba Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU) predstavil gospodarsko vlogo reke Drave v Sloveniji, od nekdanje plovnosti do današnje hidroenergetske izrabe.

Izbrani prispevki bodo prihodnje leto objavljeni v revijah *Ekonomska i ekohistorija* (<http://hrcak.srce.hr/ekonomska-i-ekohistorija>) in *Podravina* (<http://hrcak.srce.hr/podravina>).

Matija Zorn

Mednarodna konferenca o mejah in administrativni dediščini

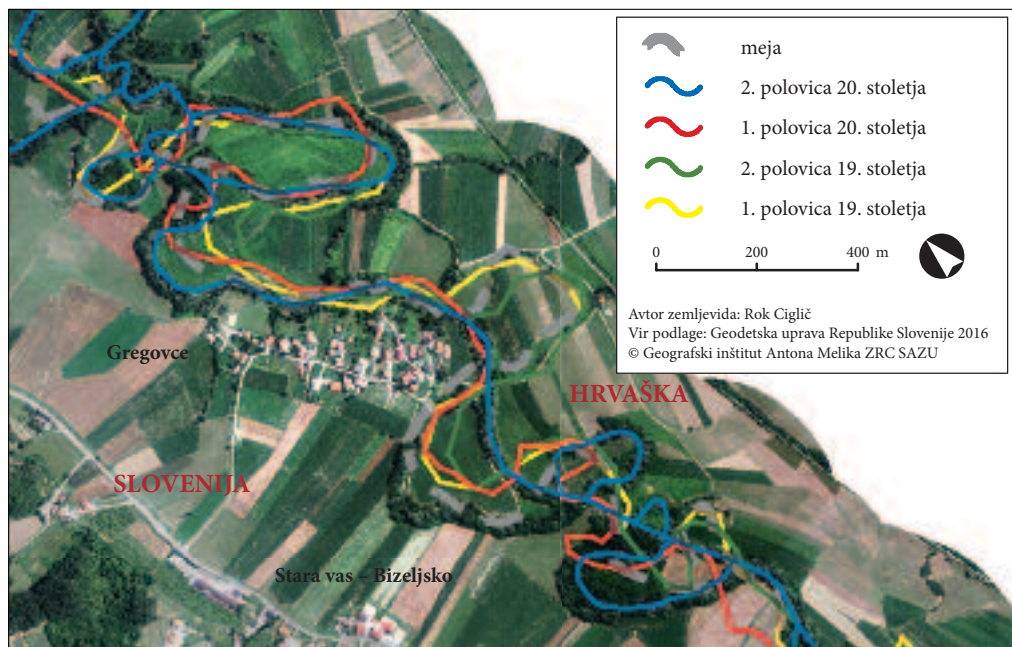
Ljubljana, 24.–26. 11. 2016

V okviru temeljnega raziskovalnega projekta z naslovom »Fenomen mejna reka« (J6-6830), ki ga financira Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS), je bila v Ljubljani konec novembra organizirana mednarodna konferenca z naslovom *Borders and Administrative Legacy* (Meje in administrativna dediščina). Konferenco je organiziral Inštitut za novejšo zgodovino, ki je tudi nosilec omenjenega projekta, ob sodelovanju Oddelka za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in Muzeja novejšo zgodovine Slovenije, v prostorih katerega je tridnevni dogodek potekal (slika 1). Konferenco je vodil Marko Zajc (Inštitut za novejšo zgodovino), ki tudi vodi omenjeni projekt. Ob dogodku je zapisal: »Namen konference je kritično preverjanje metodološke in konceptualne moči konceptov

MATIJA ZORN

Slika 1: »Stopnice« do slovenske osamosvojitve in vstopa v Evropsko unijo. V Muzeju novejšje zgodovine Slovenije je stalna razstava z naslovom »Slovenci v 20. stoletju«.

Slika 2: Spreminjanje toka reke Sotle od prve polovice 19. stoletja do danes v bližini Bizeljskega.

MATIJA Ž GERŠIČ

Slika 3: Zasedba Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU, ki je na srečanju predstavila geografske izsledke v okviru ARRS projekta »Fenomen mejna reka« (od leve: Matjaž Geršič, Drago Kladnik, Matija Zorn in Rok Ciglič).

fantomskih meja in administrativne dediščine ter soočenje konceptov z empiričnim zgodovinskim raziskovanjem in z uveljavljenimi teorijami v zgodovinopisju«, v svojem predavanju pa nadaljeval: »Vsaka politična meja je že sama na sebi spomin (reminiscenca) na preteklost, vsaka redefinicija ali premik meje je ukvarjanje s preteklostjo ...«. Glede mejnih rek pa je ob prijavi projekta zapisal, da »... so družbeni/politični koncepti, ki jih ljudje »lepijo« na naravne reke ...«. Zaradi slednjega v projektu kot sodelujoča inštitucija sodeluje Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, katerega naloga je preučiti spremembe rečnih strug izbranih slovenskih mejnih rek v zadnjih dveh stoletjih (slika 2).

Na konferenci je bilo predstavljenih blizu trideset prispevkov iz petnajstih držav. Poleg dveh vabljenih predavanj, so bila ostala razdeljena v osem panelov: (1) administrativna dediščina kot imperialna dediščina, (2) življenje »na« meji in življenje »pod« mejo, (3) konstruiranje provincialnih meja, ustvarjanje bodočih državnih meja, (4) zarisovanje meje – ustvarjanje fantomskih meja, (5) raziskovanje mejnih rek: metodologija in novi pristopi, (6) administrativna dediščina in reprezentacije, (7) administrativna dediščina – živa in zdrava ter (8) fantomske meje kot živa zgodovina.

Med vabljenimi predavanji izpostavljam predavanje Emmanuela Brunet-Jailly (Univerza v Viktoriji, Kanada), sicer urednika revije *Journal of Borderland Studies*, ki se je »sprehobil« skozi večtisočletno zgodovino meja, ki se je začela v Mezopotamiji, ko med tamkajšnjimi državami približno v tretjem tisočletju pr. Kr. pride do delitve na »to je naše, to je vaše«. Ustavil se je tudi pri izrazih *frontier* in *boundary*, ki ju v slovenščino prevajamo kot »meja«, a dejansko prvi bolj pomeni širše mejno območje in je kot meja prevladoval večino človeške zgodovine, drugi pa mejno črto. »Mejna črta« se je dokončno uveljavila po prvi svetovni vojni, ko so zemljevidi postali podlaga za mirovne sporazume. Kljub temu pa še danes obstajajo kulture, ki ne razumejo koncepta mejne črte. Zanimiv je tudi podatek, da Mednarodno kazensko sodišče (ICC) reši do 62 % primerov, kjer se »pogaja« o zemljiščih z visoko ekonomsko

vrednostjo (na primer zaradi nafte), ni pa sposobno rešiti kar 71 % primerov, kjer gre za strateške ali etnične teritorialne spore.

Sodelavci Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU (slika 3) smo v petem panelu o raziskavah mejnih rek imeli tri predstavitve. Drago Kladnik in podpisani sva predstavila mejne reke kot globalni pojav, Mateja Breg Valjavec, Rok Ciglič in podpisani spreminjanje rečnega toka kot naravno-geografski omejitveni dejavnik administrativnih razmejitev (slika 2), Matjaž Geršič pa je predstavil reke kot meje v zavesti Slovencev.

Izbrani prispevki bodo objavljeni v reviji *Prispevki za novejšo zgodovino* (<http://www.inz.si/prispevki.php>), ki jo izdaja Inštitut za novejšo zgodovino. Omenimo še, da bo Združenje za preučevanje obmejnih območij (*Association for Borderlands Studies* – ABS; <http://absborderlands.org/>) julija 2018 na Dunaju in v Budimpešti organiziralo drugo svetovno konferenco o obmejnih območjih (*2nd ABS World Conference*).

Matija Zorn

